PREOTUL SIMEON COBILANSCHI (1842–1910), UN LUMINĂTOR AL ȚĂRĂNIMII BUCOVINENE

MIHAI CAMILAR

Father Simeon Cobilanschi (1842–1910), an enlightener of Bukovina peasantry

(*Abstract*)

Father Simeon Cobilanschi remained in history as one of the greatest people of Bukovina. Throughout his career as a priest, Cobilanschi served in many Bukovina congregations: Gura Humorului, Frumosu, Corovia, Buninți and Cernăuți. An active, courageous and enterprising personality, with a pronounced skill for both practical work and artistic sensibility, he became known especially for the actions that he initiated and supervised in order to promote the economic emancipation and the cultural enlightemment of Bukovina's villages. He wrote, edited and published the first Romanian magazine, "Steluța", between the years 1883–1884. In most of his articles, he discussed the *New* and *Old Testament* in an accessible language and tried to present to people new ways of improving the agricultural tools, the varieties of plants, the animal breeds and so on. He also wrote about the laws of those times, pointing out the rights and obligations of citizens. The information provided by "Steluța" came to be regarded as a true ethnographic document that illustrates the reality of the rural world at the end of the 19th century.

Keywords and phrases: enlightenment, enlightening priest, emancipation of the Bukovenian peasants, practical life, apostolate work, folk calendar, image of the bukovinean village, ethnological documents.

În galeria oamenilor de seamă ai Bucovinei se înscrie la loc de cinste şi Simeon Cobilanschi (25 mai 1842 – 26 iulie 1910), scriitor şi publicist, personalitate uitată pe nedrept de memorialistica contemporană. Consemnat în *Enciclopedia Bucovinei*[1], preotul Simeon Cobilanschi a fost comemorat cu câțiva ani în urmă, într-un cadru festiv, de către unii dintre urmaşii familiei sale[2].

[1] Emil Satco, *Enciclopedia Bucovinei*, vol. I, Iaşi–Suceava, Editura Princeps – Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera", 2004, p. 243.

[2] În anul 1993, Radu Chesaru, urmaş al preotului Simeon Cobilanschi, a organizat la Muzeul Obiceiurilor Populare Bucovinene din Gura Humorului o expoziție cuprinzând aspecte din activitatea acestui intelectual bucovinean. Tot prin grija lui Radu Chesaru şi a autorităților din Frumosu, s-a realizat o statuie a preotului, care, în urma unor demersuri anevoioase, a fost instalată, în cele din urmă, în curtea Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail şi Gavril" din Gura Humorului, locaş ctitorit de preotul Simeon Cobilanschi.

BDD-A32595 © 2011 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:17 UTC)

În satul natal, Frumosu, puțini știu câte ceva despre această personalitate, cel mult că a fost preot, dar necunoscându-se nimic din activitatea sa publicistică, prin care a dus o muncă de apostolat pentru emanciparea țăranilor bucovineni, la sfârșitul secolului al XIX-lea. Simeon Cobilanschi s-a născut la 25 mai 1842 în satul Frumosu din ținutul Câmpulung, sat în care și-a petrecut copilăria, adolescența și o parte din viața preoțească. Părinții săi, Nicolae, vornic al comunei Frumosu, și Irina Cobilanschi, gospodari de frunte ai acestei așezări bucovinene, i-au oferit fiului lor o educație aparte, în spiritul bunei cuviințe specifice oamenilor de atunci, totul derulându-se sub semnul credinței în Dumnezeu.

De mic copil anticipează calități și deprinderi aparte față de copiii din sat, deprinzând cu mare ușurință tainele scrisului și cititului la școala din Frumosu, instituție înființată în timpul vorniciei tatălui său. Studiile secundare le face la Gimnaziul de stat din Cernăuți, absolvind apoi cursurile Institutului Teologic din același oraș, în anul 1868, pentru ca, în scurt timp, să fie hirotonit ca preot[3].

În cariera sa preoțească, Simeon Cobilanschi a păstorit în mai multe parohii bucovinene. După o scurtă perioadă de preoție, desfășurată în satul natal, în 1879, îl întâlnim preot la Gura Humorului, unde a ctitorit Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril". Pe lângă activitatea duhovnicească, el se implică și în alte domenii ale târgului humorean, printre altele, înființează o „casă de cetire" și o „bancă populară" de tip Raiffeisen, urmărind prin aceasta curmarea greutăților humorenilor săraci în fața cămătăriei sălbatice practicată în acea vreme.

Între anii 1882 și 1886 păstorește la Corovia, apoi la Buninți (1886–1898), iar din anul 1898 îl întâlnim ca paroh la Biserica „Sfânta Paraschiva" din Cernăuți[4].

Fire energică, curajoasă și întreprinzătoare, având o pronunțată îndemânare pentru lucrările practice, dar și o oarecare sensibilitate artistică, manifestată însă cu unele stângăcii literare, preotul Simeon Cobilanschi se evidențiază printre luminătorii cunoscuți ai vremii, prin acțiunile pe care le inițiază și patronează, el contribuind la emanciparea satelor bucovinene, remarcându-se ca un adevărat luminător al țărănimii.

Printre altele, el prelucrează un manual de morală și economie politică, *Manuel de morale et d'economie politique* al lui M. I. Rapet, scrie nuvela *Dumitru Stan*[5] (1884), fiind inspirat, după unii, de o lucrare a lui M. Zschokke, iar, după alții, de opera lui Goldemacher[6], și avându-l ca predecesor pe Ioan Slavici.

Totuși, activitatea prin care s-a remarcat acest preot este publicistica, el fiind câtva timp proprietar, director, redactor, scriind singur articolele din revista „Steluța", publicație bilunară, „foaie pentru poporul român de la țară". Scrisă la

[3] *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, București, Editura Academiei R. S. R., 1979, p. 196.

[4] Emil Satco, *op. cit.*, p. 243.

[5] *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, p. 196.

[6] Emil Satco, *Simeon Cobilanschi*, în „Crai nou", serie nouă, Suceava, vineri, 9 februarie 2001, p. 5.

BDD-A32595 © 2011 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:17 UTC)

Corovia şi tipărită la Cernăuţi, revista „Steluţa" apare între anii 1883 şi 1884, fiind prima gazetă românească pentru ţăranii din Bucovina.

Trăind în epoca revoluţionară de după 1848, caracterizată printr-o aşa-zisă emancipare a ţărănimii, Simeon Cobilanschi, fire îndrăzneaţă, cu o înaltă pregătire teologică, dar şi cu o ţinută intelectuală de excepţie, a fost în permanenţă un fidel sfătuitor al ţărănimii, implicându-se profund în viaţa satului tradiţional, trăind alături de săteni bucuriile şi necazurile acestora, ducând o adevărată muncă de apostolat.

Se pare că revista „Steluţa", scrisă, editată şi difuzată de el, era răspândită în lumea satelor gratuit, publicaţia fiind citită mai ales în cadrul societăţilor culturale de la sate.

Din cele 24 de numere ale revistei „Steluţa", pe care le-am parcurs cu o mare plăcere şi un interes aparte, am remarcat o mare varietate tematică, aici fiind dezbătute, pe înţelesul oamenilor de la sate, probleme de natură religioasă, politică, administrativă, economică, legislativă ş. a. Sprijinită de preoţii Artemie Berariu şi Constantin Morariu-Andrievici, ambii profesori la Institutul Teologic din Cernăuţi, revista „Steluţa" devine o adevărată carte de învăţătură, în care ţăranul află răspunsuri legate de *Vechiul Testament* şi *Noul Testament*[7]. În revistă el semnala faptul că, la aceea vreme, lumea încă ţinea „cu multă râvnă la eresurile şi idolii păgâni (este vorba de sărbătorile populare, nelegate de biserică, n. n. – M. C.) decât la sfintele noastre sărbători însemnate cu cruce în calendar şi având polileu"[8]. Prin aceasta se argumentează persistenţa calendarului popular în paralel cu cel bisericesc, calendar ale cărui limite se pierd în faldurile adâncurilor ancestrale, dovedind o dată în plus dăinuirea noastră pe aceste locuri, datinile şi obiceiurile populare fiind o adevărată oglindă etnică.

Majoritatea articolelor revistei se refereau, pe înţelesul oamenilor de atunci, la probleme legate de muncile agricole: arat, semănat, întreţinerea culturilor şi a fâneţelor; este dezbătută legislaţia silvică, comentându-se *Pravila codrului* sau *Orânduiala de pădure*, sunt dezbătute aspecte legate de albinărit, zootehnie, meşteşuguri, arhitectura populară, despre legislaţia timpului. O atenţie aparte este acordată alcoolismului, plagă socială care la sfârşitul secolului al XIX-lea a cunoscut o extindere înfricoşătoare în lumea satelor bucovinene. Obsedat în permanenţă şi chiar indignat de ignoranţa în care erau închistaţi ţăranii, trăind în virtutea unei economii tradiţionale de tip autarhic, prin materialele publicate în paginile revistei „Steluţa", preotul Simeon Cobilanschi caută să lămurească originea acestei stări de înapoiere, susţinând necesitatea schimbării ritmului de viaţă şi îmbrăţişarea unor înnoiri. În publicaţia sa, Simeon Cobilanschi face referiri comparative la populaţia de etnie germană, care, din multe puncte de vedere, avea

[7] *Ibidem*.
[8] „Steluţa", anul II, nr. 15, 6–18 martie 1884.

BDD-A32595 © 2011 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:17 UTC)

un nivel superior de viață față de localnici: rase de animale superioare, tehnici mai perfecționate de lucrare a pământului, construcții gospodărești, anexe mai bune etc.

Remarcăm că informațiile revistei reprezintă pentru noi un adevărat material documentar cu caracter etnografic, oferindu-ne o oglindă a ocupațiilor, meșteșugurilor și, în general, a cadrului economic bucovinean de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Se oferă amănunte privitoare la uneltele agricole, chiar cu detalii descriptive[9], reieșind că în acea perioadă plugul și grapa de lemn erau destul de frecvente în economia agrară. Preotul arăta și explica necesitatea înlocuirii plugului de lemn cu cel de fier, „cu care se poate ara și pe vremea de promoroacă, când cu cel vechi nu se poate face nimic"[10], el insistând că „e cazul ca oamenii să se lase de tot de grapa de lemn, fiind necesar și vălătucul după grăpat"[11], munca fiind astfel îmbunătățită. Se dau sfaturi privind semănatul, făcându-se referiri la calitatea, vechimea și starea de sănătate a semințelor, sugerând ca semințele mucegăite să fie tratate cu piatră vânătă în concentrație de 1%.

Într-un alt număr al revistei[12], după ce face o prezentare amănunțită a celor mai noi mașini agricole, el îi sfătuiește pe țărani că „bine ar fi dacă s-ar întovărăși vreo zece oameni pentru a cumpăra un cilindru (trior, n. n. – M. C.), ca să curețe paiele (semințele, n. n. – M. C.) de măzăriche. Facem cunoștință, prin intermediul acestei reviste, cu fiecare categorie de plante cultivate în acea epocă, cu modul cum trebuie și când trebuie semănate, în funcție de calitatea și structura solului, precum și de fazele lunare.

Acest erudit preot a fost preocupat în permanență de emanciparea țăranului bucovinean, el pledând pentru schimbarea tehnicilor agricole tradiționale și a principiilor învechite, fiind adeptul îmbunătățirii raselor de animale, dându-i mereu exemplu pe coloniștii germani privitor la acestea[13]. El sfătuia oamenii ca să renunțe la adăposturile rudimentare pentru animale, cele de tip corle sau zahaturi (folosite pe timpul iernii) și să ridice grajduri călduroase, din bârne de brad, căptușite cu mușchi, să renunțe la ocoale, arătând că „românii din cauza lenei și comodității lasă vitele iarna afară în ocoale și frig, arucându-le un braț de strujeni"[14]. În afara unor detalii privind tehnicile constructive ale grajdurilor, el face referiri și asupra sistemelor constructive ale șurilor (standolelor), arătând că „podeaua acestora poate fi aria foarte bună pentru îmblătit, pe vreme rea, mai cu seamă pentru îmblătit trifoiul, ca să nu se piardă multă sămânță"[15], pledând astfel pentru renunțarea la îmblătitul din tindele caselor (cu tinda descoperită).

Preotul Simeon Cobilanschi a avut o viziune largă asupra tuturor domeniilor ocupaționale ale țăranului bucovinean, domenii pe care și le dorea mereu

[9] *Ibidem*, anul II, nr. 12, 17–29 februarie 1884, p. 96.
[10] *Ibidem.*
[11] *Ibidem.*
[12] *Ibidem*, anul II, nr. 10, 20 ianuarie – 1 februarie 1884, p. 78.
[13] *Ibidem*, anul I, nr. 3, 7–19 octombrie 1883, p. 21.
[14] *Ibidem.*
[15] *Ibidem*, anul I, nr. 4, 28 octombrie – 9 noiembrie 1883, p. 29.

BDD-A32595 © 2011 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:17 UTC)

îmbunătățite. Apicultorilor le recomandă să renunțe la stupii din trunchiuri de arbori (ştiubeie) şi să folosească în prisăci stupi sistematici, din scândură, arătând concret şi bine documentat avantajul celor moderni pentru sporirea productivității[16]. Apicultor pasionat, el arată că, folosind stupii din scândură, nu mai era necesar ca la recoltatul mierii să fie distrusă familia de albine, prin asfixiere, aşa că un stup putea să funcționeze câțiva ani, având şi avantajul înmulțirii prin roire.

Legat de baza furajeră pentru animale, el arată că „fânețele de la noi nu produc atât de mult ca cele din Germania, acolo produc de 2–3 ori mai mult fân şi mai bun. Nemții gunoiesc fânețele, buceagul sau mușchii le săpă din primăvară cu grapa de fier, făcută anume, curăță fânețele de beldie şi ierburi rele, nu lasă să pască vitele ca noi, de la Sf. Gheorghe sau până la Duminica Mare"[17].

În numărul 11 al „Steluței", din februarie 1884, atrage atenția asupra pericolului alcoolismului de la sate, arătând că mulți țărani şi-au pierdut pământul, ruinându-şi astfel familiile, în acest sens dând cazuri concrete[18], întâlnite în diferite localități.

Din unele materiale publicate în revista „Steluța" aflăm aspecte legate de postăvăritul din zona Rădăuți, chiar unele detalii. El arată că o piuă cu două ciocane putea prelucra săptămânal câte 525 de coți de pănură, piuarului revenindu-i drept venit 52 de florini[19]. Adunarea țesăturilor pentru piuat, precum şi redarea acestora clienților se făcea în zilele târgului de la Rădăuți, fiecare piuă deservind o anumită rază teritorială (un fel de plasă), preotul semnalând pericolul că aceste instalații tehnice populare acționate de apă să nu ajungă în mâinile crâşmarilor, din cauza alcoolismului.

Preotul Simeon Cobilanschi dezbate pe larg legislația vremii[20], arătând care este importanța comunelor în contextul administrativ al statului, vorbeşte despre componența comitetelor comunale, despre drepturile şi îndatoririle sătenilor etc.

Legat de hramul satului, el pledează ca această manifestare comunitară să aibă loc, ca mai înainte, în curtea bisericii, după slujba religioasă, şi nu „ca acum, când vin hramari de pe sate pe la case", susținând ca, după „parastas, străinii să fie scoşi din sat", toate cele legate de hram le justifică pentru ca lumea să „nu bea fără măsură", atenuând şi pe această cale alcoolismul.

Din această succintă prezentare a activității voluntare a preotului Simeon Cobilanschi se poate desprinde orizontul său de mare publicist, el fiind singurul care a întreprins în acea vreme o acțiune umanitară de o asemenea amploare, cum nimeni nu a făcut-o în Bucovina la sfârşitul secolului al XIX-lea.

[16] *Ibidem*, anul I, nr. 6, 25 noiembrie – 7 decembrie 1883, p. 47.
[17] *Ibidem*, anul II, nr. 15, 6–18 aprilie 1884, p. 122–123.
[18] *Ibidem*, anul II, nr. 11, 3–15 februarie 1884.
[19] *Ibidem*, anul I, nr. 5, 11–23 noiembrie 1883, p. 37; anul I, nr. 7, 9–29 decembrie 1883, p. 52.
[20] *Ibidem*, anul II, nr. 21, 29 iunie – 11iulie 1884, p. 87–88.

BDD-A32595 © 2011 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:17 UTC)

Indiferent cum au fost receptate sfaturile sale, date prin intermediul revistei „Steluța", ele rămân pentru posteritate ca adevărate făclii pentru luminarea oamenilor de la sate, sortiți unui trai destul de modest sub oblăduirea Coroanei „măreție" și a unei administrații surde la realitățile locale.

Pentru domeniul etnografiei bucovinene, informațiile revistei „Steluța" sunt tot atât de importante precum cele furnizate de ilustrul folclorist și etnograf, preotul Simeon Florea Marian, acestea fiind cotate ca adevărate documente etnologice, care ilustrează imaginea satului bucovinean de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

BDD-A32595 © 2011 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:17 UTC)